

ความเชื่อในเรื่องชีวิตภายหลังความตาย กฎแห่งกรรม และการเวียนว่ายตายเกิด

คัมภีร์ทุกเวทซึ่งเป็นหลักฐานบันทึกขึ้นแรกสุดของชาวอินเดียบรรณ ก็แสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า คนเราประกอบด้วยร่างกายและวิญญาณ¹ (soul) ส่วนที่เรียกว่า วิญญาณนั้น สามารถแยกออกจากร่างกายได้ เช่น ในเวลาที่มกสคติ² และเวลาตาย

004496

¹ คำว่า "วิญญาณ" ในที่นี้ มิได้ใช้ในความหมายตามรูปศัพท์มาลีทางพุทธศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับชาตุ "ญา" = รู้อ แลหมายถึงความรับรู้ทั้งปวง แต่ใช้ในความหมายอื่นเป็นที่ เข้าใจกันโดยทั่วไปในภาษาไทย กล่าวคือ หมายถึง สิ่งที่ยึดอยู่ในร่างกายที่ทำใญ่บุคคล มีชีวิตอยู่ได้ และเมื่อร่างกายเข้าเหยื่อแล้ว ก็เชื่อว่ายังคงอยู่ต่อไป ส่วนในคัมภีร์อุปนิษัต มีศัพท์เฉพาะที่ใช้ในความหมายของวิญญาณ คือ "อาคมัน" นอกจากนั้น ยังมีองค์ประกอบ ที่สำคัญสำหรับความมีชีวิตที่จะคอยติดตามอาคมันไปในเวลาที่อาคมันละทิ้งร่างเก่า ได้แก่ 1) มนัส และอินทรีย์ 2) ปราณทั้ง 5 3) ร่างประณีต (สุกษ्หมิ สรีร , ลีล) ซึ่งจะเพ็ญตัว กำหนดครุพหรือโครงร่างของร่างใหม่ และ 4) บัจจัยสำคัญที่ทำให้คงมีการเกิดใหม่ คือ กรรม

ดูรายละเอียดใน Paul Deussen, The Philosophy of the Upanishads, trans. A.S. Geden (New York : Dover Publication, 1966) pp. 263-282

² ฤคเวท 10.58 กล่าวถึงวิญญาณของผู้นมกสคติได้รับการ เชื้อเชิญให้กลับคืน มาจากทนไม่ หองฟ้า และดวงอาทิตย์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า วิญญาณสามารถ แยกออกจากร่างกายได้ชั่วคราวในภาวะที่ตึคปกติ

เป็นต้น เมื่อบุคคลตายลง ร่างกายย่อมเน่าเปื่อยยุหฺงไปตามกาล แต่วิญญาณจะยังคงอยู่เพื่อ
ไปมีชีวิตใหม่ที่สุขสบายอยู่บนสวรรค์ชั้นวันันทร ในขณะที่เดียวกัน ก็ยังไม่มีหลักฐานที่แน่ชัด
เกี่ยวกับสถานที่ที่มีสภาพทรงกันขามกับสวรรค์สำหรับเป็นที่อยู่ของวิญญาณที่ชั่วร้ายด้วยเช่นกัน

ต่อมา ความเชื่อกึ่งกล่าวโศกมีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากชาวอินเดียนเกียอารยัน
เริ่มมีความรู้สึกไม่แน่ใจว่า ชีวิตภายหลังกายจะมีความยั่งยืนเพียงใด และสงสัยว่า
อะไรจะเกิดขึ้นแก่เขา ฉากาถผลของคุณความดีที่เขาได้กระทำมามิได้คงอยู่ตลอดไป ความ
หวังที่จะได้มีชีวิตเป็นอมตะอยู่ในโลกหน้า แท้จริงอาจจะกลายเป็นว่าคงพบกับความตายอีก
ก็ได้ จากนั้น พวกเขาก็เริ่มเชื่อกันว่าความเป็นอมตะกึ่งกล่าวว่ามีกำหนดระยะเวลาจำกัด อาจ
จะเพียงร้อยปี¹ เช่นเดียวกับอายุมาตรฐานของคนบนโลก แต่ที่แน่นอนก็คือ ผลของการ
กระทำจะมีวันหมดสิ้นลงตามกาลเวลา ซึ่งนั่นย่อมหมายถึงการที่จะคงพบกับความตายซ้ำอีก
ในโลกหน้า หรือที่เรียกว่า ปุนรมตฺตฺย (ปุนร-มตฺตฺย) ในทำนองเดียวกันกับที่เลขทมา
แล้วในโลกนี้ ดังนั้น ในคัมภีร์พราหมณะจึงปรากฏข้อความที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนา
อย่างแรงกล้าที่จะหาวิธีป้องกันปุนรมตฺตฺยมิให้เกิดขึ้นแก่ตนใด² แต่ความคิดที่เกี่ยวกับปุนร-

¹ ศคปถพราหมณะ 10.1.5.4

² โศกตีรียพราหมณะ 3.11.8.5

มฤตยูนี้ ยังไม่ถือว่าเป็นเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด หรือที่เรียกว่า "อสังสาร" ทั้งนี้ เพราะคำว่า "อสังสาร" หมายถึง การที่บุคคลตายไปจากโลกนี้แล้วดวงกลับมาเกิดในโลกนี้อีก และต้องตายไปอีก ซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นวัฏจักรอันไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น ความคิดเพียงว่า ผู้ที่ตายไปจากโลกนี้ ไปมีชีวิตอยู่ในโลกหน้า และตายซ้ำอีกในโลกหน้านั้น ยังไม่อาจจะเรียกว่า "อสังสาร" ได้ จะเป็นโลกนี้แต่เพียงการตายซ้ำ หรือ पुनรมฤตยู เท่านั้น อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงความคิดจากการตายซ้ำอีกในโลกหน้าไปสู่ "อสังสาร" นี้ อาจจะเกิดขึ้นได้ง่าย เนื่องจากการตายในโลกหน้าเป็นเรื่องที่จะเข้าใจได้เพียงลางเลือนเพราะขาดข้อมูลทางประสบการณ์ที่จำเป็น ไม่เหมือนกับการเกิด และการตายในโลกนี้ที่สามารถพบเห็นได้เสมอทุกเวลา ดังนั้น จึงเป็นธรรมดาที่ชาวอินเดียนโบราณในสมัยพระเวทตอนปลาย โดยายศของการตายในโลกหน้ากลับมาสู่โลกนี้อีกในลักษณะที่หมุนเวียนเป็นวัฏจักร หรือที่เรียกว่า "อสังสาร" ¹ โดยถือเอากรรม หรือการกระทำของบุคคล เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดมีการเวียนว่ายตายเกิด และในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องกำหนดโชคชะตาของทุก ๆ ชีวิตที่มีความเป็นไปได้ต่าง ๆ นานาด้วย

ความเชื่อในเรื่องวิญญาณ และชีวิตภายหลังความตาย

หลังจากที่พวกอารยันได้เข้าตั้งอุปสรรคนานาประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภัยธรรมชาติ เช่น ความแห้งแล้ง และลมพายุ จนบ้านพันธของเขาอันค้ำชูเขาสู่ประเทศอินเดียในปัจจุบัน ก็ได้ทำสงครามรุกไล่แย่งชิงดินแดนตลอดจนทรัพย์สินจากชาวพื้นเมือง² บริเวณ

¹ Maurice Bloomfield, The Religion of the Veda (Delhi : Indological Book House, 1972), pp. 253-254

² ฤคเวท 2.12.4

ชายแดนภาคตะวันตกเฉียงเหนือตลอดจนบริเวณที่เรียกว่า ปัจจามิ¹ ในปัจจุบันซึ่งเป็นระยะ
 เกี่ยวกันกับที่มีการตั้งคัมภีร์ฤคเวท [ฤคซัทธา] ขึ้น² ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่ได้เข้า
 ครอบครองเป็นเจ้าของ และชัยชนะเหนือชาวพื้นเมืองที่ไควัชทำให้ชาวอินเดียนอารยันมอง
 เห็นโลกและชีวิตเป็นสิ่งที่น่ารื่นรมย์ ในคัมภีร์ฤคเวทมีหลายตอนที่เรากล่อมการแสดงความ
 ปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะมีชีวิตอยู่ถึงร้อยปี³ (ศกั ทิมาสู, ศกั สรทสุ) ซึ่งถือเป็นการกำหนด
 อายุมาตรฐานในความคิดของคนเหล่านี้ ส่วนความตายที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้นั้น พวกเขา
 ไม่ค่อยอยากจะนึกถึงกันเท่าไรนัก ทั้งนี้เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่น่าสะทึงกลัว ซึ่งส่วนใหญ่มิใช่
 เพราะกลัวความเจ็บปวดในเวลาที่กำลังจะตาย แต่กลัวเพราะไม่รู้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นแก่
 วิญญาณของตนที่จะยังคงอยู่ภายหลังจากความตาย⁴ ด้วยเหตุนี้ ในคัมภีร์ฤคเวทจึงไม่มีการกล่าวถึง

¹ "ปัจจามิ" (ปัจจ-อป) หมายถึงดินแดนแห่งแม่น้ำทั้ง 5 ได้แก่ วิคัสกา
 (Jhelum, Betusta) , อชิની (Chenab) , ปรุขนี (Irāvati, Rāvi) ,
 วิปาส (Beās) และสายที่กว้างที่สุดมีชื่อว่า สุตลวี (Sutlej) ซึ่งมีสาขาชื่อ สรัสวตี

² Arthur A. Macdonell, A Vedic Reader for Students
 (Madras : Oxford University Press, 1972), p. xxvi

³ Bloomfield, The Religion of the Veda, p. 251
 ตัวอย่างเช่น ฤคเวท 1.89.9; 2.33.2; 7.66.16; 10.18.4 เป็นต้น

⁴ P.V. Kane, History of Dharmasāstra, 2nd ed. (Poona :
 Bhandarkar Oriental Research Institute, 1973), 4 : 179-180

เรื่องความตาย และชีวิตภายหลังความตาย ยกเว้นบทสวด 5 สุกตะในเมณฑลที่ 10¹ ซึ่งเชื่อว่า เป็นส่วนที่แท้จริงในสมัยหลังสุดของฤคเวท สุกตะดังกล่าวนี้จะใช้ในพิธีเฒ่าหรือฝังศพ ซึ่งพิธี แรกนั้น ในสมัยต่อมาได้กลายเป็นพิธีปกคิทั่วไปในการปลงศพ ยกเว้นกระดูก และเฒ่าของผู้ใหญ่แล้ว ก็มีเพียงศพของยติหรือสันนิยาสี และเด็กเท่านั้นที่ใช้วิธีนี้

ในสมัยพระเวทตอนต้น มีคำที่ใช้หมายถึงวิญญาณอยู่ 2 คำ ใดแก่ อสู² และ มนัส³ โดยมีหลายตอนในฤคเวทและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอถรรพเวทที่แสดงว่า ความเป็น-

¹ ฤคเวท 10.14-18

² คำว่า"อสู" [จากธาตุ อสู-เป็น, อยู่] บางครั้งจะใช้ในรูปของคำสมาสว่า"อสูนิทิ" [ฤคเวท 10.16.2] หมายถึงการที่พระอินทร์นำวิญญาณ(อสู-นิ-ทิ) ของคนตายจากโลกนี้ไปสู่ โลกหน้าหรือ"อสูตถ" [ฤคเวท 10.14.12] หมายถึง ผู้ขโมยวิญญาณ(อสู-ตถ-อ) ของมนุษย์ ใดแก่อสูนทั้งสองอันเป็นบุตรของพระเวท

³ คำว่า"มนัส" [จากธาตุ มนุ-คิด] ในคัมภีร์อุปนิษัตหมายถึงจิตใจ[มิใช่วิญญาณ] อันเป็นศูนย์กลางของการรับรู้ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส โดยผ่านอินทรีย์แตนกรู(ขุษาเนนทริย) ทั้ง 5 ใดแก่ ตา หู จมูก อื่น กาย แลวก่อให้เกิดความคิดตลอดจนความปรารถนาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการรับรู้นี้ จากนั้นก็จะแปรความคิดไปสู่การตกลงใจ(อสู)ซึ่งจะแสดงออกมา ให้เห็นได้โดยผ่านอินทรีย์แตนกทำงาน(กรเมนทริย) คือ ปาก มือ เท้า อวัยวะรับตาย และ อวัยวะสัมผัส หู ตมฺ เทคนี่ สฤททาร์ณยกอุปนิษัต 2.4.11 และ 4.5.12 จึงกล่าววว่า "มนัสเป็น ศูนย์รวมของความตกลงใจทั้งมวลในท่านองเกี่ยวกับที่มหาสมุทร เป็นศูนย์กลางของน้ำ" (ส ยดา ชฺรวาสนาปํ สฺยทฺร เอกาชนเนวํ สฺรเวมาํ สฺกอุปานํ มน เอกาชนํ)

Arthur Berriedale Keith, The Religion and Philosophy of the Veda and Upanishads, Vol. XXXII of The Harvard Oriental Series, ed. Charles Rockwell Lanman (Cambridge: Harvard University Press, 1925), pp. 554-555

ความตายของคนเรานั้นอยู่กับการคงอยู่และการจากไปของอสู และมนัส¹ แต่ต่อมาในสมัย
อุปนิษัทจึงนิยมใช้คำว่า "อาตมัน" แทน² ที่มาของคำนี้ยังเป็นปัญหาอยู่ กล่าวคือ อาจจะมา
จากธาตุ "อนู" ที่แปลว่า นายใจ³ แล้วหมายถึง อมนายใจ⁴ หรืออาจจะมาจากธาตุ
"อตุ" ที่แปลว่า ไป (Weber) หรือ "อว" (= "วา") ที่แปลว่า พัด (Curtius,
Grassman, และคนอื่น ๆ)⁵ ส่วนคอบส์เสน (Deussen) ได้เสนอความคิดว่า
อาตมันน่าจะมาจากรากศัพท์ "อ" ที่พบใน "อัต," ฉับ กับ "ต," นั้น และหมายถึง นั่นคือฉับ
ซึ่งเป็นสาระที่แท้จริงของความเป็นฉับ ทั้งนี้เพราะในฤคเวทมีการใช้รูปย่อของอาตมันเหลือ
เพียง "ตมม" (ตมมม, ตมมา, ตมเน, ตมมิ, ตมม) ⁶ แล้วแปลว่า อมนายใจ บาง คนเอง
บ้าง แต่ในคัมภีร์อุปนิษัท อาตมันจะใช้เป็นศัพท์เฉพาะหมายถึง วิญญาณเฉพาะบุคคล หรือ
ปัจเจกวิญญาณ (Individual soul) เพียงประการเดียว รายละเอียดเกี่ยวกับอาตมัน
นี้ จะมีกล่าวถึงในบทต่อไป

¹Macdonell, Vedic Mythology, p. 166

²Keith, The Religion and Philosophy of the Veda and Upanishads, XXXII : 403

³Paul Deussen, "Ātman," Encyclopaedia of Religion and Ethics, ed. James Hastings, II(1915) : 195 อ้างถึง
Petersburger Wörterbuch

⁴ ในคัมภีร์ฤคเวท มีการใช้คำว่า "อาตมัน" ในความหมายว่า อมนายใจ 4 ครั้ง
คือ ฤคเวท 7.87.2; 1.34.7; 10.90.13, 168.4 ในกรณีนี้จะถือว่า อาตมันมีความ
หมายเหมือนกับ "ปราว" โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบข้อความระหว่าง "จุกโษะ สฺตฺร โย
อชานค...ปฺราวาหฺวา ยุรชานค 10.90.13 กับ "สฺตฺร ยํ จกฺนุรคจฺกฺนุ วาตมาทฺมา"
10.16.3

⁵Deussen, "Ātman," Encyclopaedia of Religion and Ethics, II : 195

⁶ ฤคเวท 1.128.8; 1.164.14; 4.29.4; 6.49.5; 8.83.8; 9.88.3 ฯลฯ

เมื่อชาวอินเดียนโบราณเชื่อกันว่า มนุษย์มีวิญญาณซึ่งเป็นส่วนที่มีความจริงซึ่งขึ้นอยู่กับ
 ดังนั้น ความตายในทัศนะของเขาจึงมิได้หมายถึงความดับสูญโดยสมบูรณ์ของมนุษย์ ภายหลังจาก
 จากเวลากลางคืนขอมืดกลางวัน ภายหลังจากที่คนเราได้ตายไปแล้วชีวิตขอมยังคงมีอยู่ต่อไป
 ณ ที่ใดที่หนึ่ง ภายใต้น้ำในคัมภีร์ฤคเวทจึงมีบทสุกตะสำหรับเชื้อเชิญบรรดาผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว
 ที่เรียกว่า "ปิตฤ" [มีไซ อสู หรือ มนัส]² ซึ่งส่วนมากจะหมายถึงผู้ที่ล่วงลับไปแล้วเพียง
 3 ชีวิตคน ได้แก่ นีคา ปู และทาค ไหมมารับเครื่องสังเวช บรรดาปิตฤทั้งหลายล้วนเป็นผู้
 มีร่างที่สว่างรุ่งเรือง³ เป็นร่างที่มรูปคล้ายกับร่างเดิมในระหว่างที่ยังเป็นมนุษย์⁴
 แต่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนและอวัยวะแขน ธา ก็ไม่มีที่การ กค งอ หรือออยเปลือย⁵

¹ ฤคเวท 10.15, 54

คำว่า "ปิตฤ" โดยทั่วไปมีความหมาย 3 ประการ คือ ถ้าเป็นเอกพจน์ หมายถึง
 นีคา; ทวีพจน์ หมายถึง นีคา-มารคา ส่วนพหูพจน์ นอกจากจะหมายถึง นีคา รวมทั้ง ลุง-และ
 อา แล้วยังนิยมหมายถึง ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วที่อยู่ในสวรรค์ชั้นที่ 3 ด้วย

² Macdonell, Vedic Mythology, p. 166

³ ในฤคเวท 10.14.8 มีข้อความที่เร่องเร่าผู้ตายว่า "เมื่อละทิ้งสิ่งที่น่าตำหนิ
 [อาจจะเป็นความบกพร่องทางร่างกาย หรือ ความประพฤติ ก็ได้]ไว้เบื้องหลัง ท่านจงรีบ
 ไปบ้าน [ปิตฤโลก] และเข้าสวมร่างอันสว่างรุ่งเรือง" (พิกฎาขาวหุญ ปุรสุตเมติ สักตสุว
 ทนุวา สุรฺจจะ) ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเชื่ออีกประการหนึ่งของชาวอินเดียน
 อารยันที่ว่า สิ่งจำเป็นที่วิญญาณจะขาดเสียมิได้ก็คือ ร่างสำหรับเป็นที่อาศัยของวิญญาณ และ
 เป็นเครื่องช่วยสำคัญในการฟื้นคืนสรีระเสวยอารมณ์ สุข และทุกข์

⁴ A.B. Keith, "State of the Death," Encyclopaedia of Religion and Ethics, XI:843

⁵ อถรรพเวท 3.28.5

หากบิตฤจะมีความเป็นอมตะ¹ ไม่รู้จักแก่² และได้รับการยกย่องราวกับเทพเจ้า กล่าวคือ
 ถือว่า เป็นผู้ร่วมไปในรถคันเดียวกันกับพระอินทร์ และเทพเจ้าทั้งหลาย 3 หน้าที่ที่เกี่ยวกับ
 ปราภฏการณทางธรรมชาติซึ่งเชื่อว่า เป็นของเทพเจ้า บางครั้งก็จัดให้เป็นของบิตฤ ด้วยเหตุ
 นี้ จึงมีข้อความกล่าวไว้ว่า บิตฤเป็นผู้ประดับท้องฟ้าด้วยดวงดาว เป็นผู้จักรวาลความมืดในเวลา
 กลางคืน และแสงสว่างในเวลากลางวัน⁴ เป็นผู้คนทมนแสงสว่างที่แอบซ่อนอยู่ และทำให้เกิด
 รุ่งอรุณ⁵ ถึงแม้ว่าบิตฤจะมีความคล้ายคลึงกับเทพเจ้าหลายประการ แต่ก็ได้รับการจัดแยก
 ให้อยู่ในอีกประเภทหนึ่งต่างหากจากเทพเจ้า ดังจะเห็นได้จากคำว่า "ปญฺจนนา" หรือชน
 ประเภท ในคัมภีร์ฤคเวท⁶ ซึ่งโศกเรขทราทมนะอธิบายไว้ว่าโคแก่ เทพเจ้า มนุษย์
 คนธรรมดา กับนางอัปสร นาค และบิตฤ⁷

การดำเนินชีวิตภายหลังความตายของบิตฤนั้น เชื่อว่ามีลักษณะคล้ายกับในขามที่
 ยังมีชีวิตอยู่ กล่าวคือยังมีความต้องการในเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ เสื้อผ้า และโคยเฉพาะ

¹ อถรรพเวท 6.41.3

² ฤคเวท 10.27.21

³ ฤคเวท 10.15.10

⁴ ฤคเวท 10.68.11

⁵ ฤคเวท 7.76.4

⁶ ฤคเวท 10.53.4

ปญฺจนนา มน โสทร ชนชฺว

[หรือชนทั้ง 5 ประเภทงยิบคิกะพิธิยวงสรวงของเรา]

⁷ โศกเรขทราทมนะ 13.7 บางฉบับ 3.31

เอกภพปญฺ ชนนานนุกถิ เทวมนุษ-ยานา คนธรวาปฺสรธา ชรฺพานา จ บิตฤภา จ.

อย่างนี้อาหาร ค่ายเหล่านี้ในที่มีประสงค์(อนุชฺเชษฏ) จึงต้องมีการเตรียมเครื่องใช้ในการประกอบพิธีบวงสรวงซึ่งถือเป็นสิ่งของที่จำเป็นจะขาดเสียมิได้ให้แก่คนตาม โดยวางลงบนส่วนต่าง ๆ ของศพ ไถแก่ ธอน "ซุหุ" ในมือขวา, ธอน "อุมภฤคฺ" ในมือซ้าย; ทามไม้ "สศย" ทางด้านขวา, ทัพพี "อฺกฺนิโศทรหฺวณิ" ทางด้านซ้าย; ทัพพีใหญ่ "ชฺรูวา" บนหน้าอก; ขาน "กฺปาว" บนศีรษะ; หินบดสำหรับคั้นน้ำโสมบนพื้น... ฯลฯ เครื่องใช้เหล่านี้จะเผาไปพร้อมกับศพเพื่อให้วิญญาณผู้ตายสามารถนำติดตัวไปด้วยได้ ค่ายเหล่านี้ ในคัมภีร์ฤคเวทจึงมีบทสวดถอนวอนพระอัคนีมิให้ทำลายแทกหมก เพราะผู้ตายจำเป็นต้องจะใช้ในโลกหน้า²

ส่วนเดือบ้านั้น ภายหลังจากการอานน้ำศพ และหอกศพด้วยดาเรียบรอลแล้ว จะตองเอาเดือดำชุกใหม่ที่ยังไม่เคยสวมใสมาก่อนเลยวางตามบนศพ³ เพื่อนำไปใช้ในโลกหน้าด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการอุทิศก้อนข้าว(ปิตุทาน) และน้ำ(อุทฺททาน หรือ อุทฺทกริษา) ให้แก่ภูธรวงศ์ไปแล้วที่เรียกว่า "หิธีศฺราหฺชะ"⁴ ซึ่งมีปรากฏให้เห็นเป็นครั้งแรกและเพียง

¹ อาศฺวอาชน คฤหฺยสูตฺร 4.2 นอกจากนี้ยังมีกล่าวถึงแตกต่างกันไปบ้างใน ลิตฺยาษาส ศฺรธาตฺสูตฺร 28.2.23-50; กาศฺยาชนศฺรธาตฺสูตฺร 25.7.21-33; เกาถิกสูตฺร 81.1-19; เพาชาชนปิตฺฤเมษสูตฺร 1.8.11-1.9.7; ศางชาชนศฺรธาตฺสูตฺร 4.14.18-36
อ้างถึงใน Kane, History of Dharmasāstra, 4:207-208

² ฤคเวท 10.16.8 ³ เพาชาชนปิตฺฤเมษสูตฺร 1.2

⁴ คำว่า "ศฺราหฺชะ"(ศฺราหฺ-ช) น่าจะมาจากคำว่า "ศฺรฺทฺธา"(ศฺรฺคฺ-ธา)ซึ่งมีปรากฏใช้ตั้งแต่ในคัมภีร์ฤคเวท 2.12.5, 10.147.1... ฯลฯ ความสัมพันธ์ระหว่างคำทั้งสองนี้ จะเห็นได้จากคำอธิบายความหมายของคำว่า ศฺราหฺชะใน ศฺราหฺชะประกาศ หน้า 3, 6 อ้างถึงใน Kane, History of Dharmasāstra, 4:334 ว่า "สิ่งใดที่มอบให้ด้วยความศรัทธาแก่ศฺราหฺชะเพื่ออุทิศแก่ปิตุในเวลายันสมภว ๗ สถานที่จะเหมาะแก่บุคคลที่ควรไต่ถามวิธีที่ดำตนควได้ เรียกว่า "ศฺราหฺชะ"(เทเศ กาลเ จ ปฺวาเศ จ ศฺรชฺชยา วิธินา รยคฺ, ปิตฺฤเมษสูตฺร วิปุรฺมฺโย หคฺคิ ศฺราหฺชะมฺหาหฺฤคฺมฺ)

ครั้งเดียวในวรรณคดีพระเวท คือ การอุกอุปนินัย¹ อย่างไรก็ตาม ความคิดในเรื่องพิธีศราหะ ย่อมไม่ใช่ของใหม่ตามหลักฐานที่ปรากฏอย่างแน่นอน ทั้งนี้เพราะในคัมภีร์ฤคเวท เราได้พบ มหสวคหรือเชณูปิตฤใหม่มารับเครื่องสังเว² ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาพของพิธีศราหะในระยะ แรก ๆ ได้เป็นอย่างดี

การจัดเตรียมเครื่องใช้ตลอดจนเสื้อผ้า อาหาร และน้ำให้แก่ปีศาจอันเป็นการ แสดงให้เห็นถึง ความรัก ความห่วงใย และความรำลึกถึงของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ที่ดวงฉัม ไปแล้ว ซึ่งเชื่อว่ายังคงมีชีวิตอยู่ต่อไปในอีกโลกหนึ่ง

แดนไปภายหลังกความตาย: สวรรค์-นรกในความคิดของชาวอินเดียนโบราณ

วรรณคดีพระเวทส่วนที่เป็นสัทิตา ได้สะท้อนให้เห็นถึงจุดหมายอันสูงสุดของ ชาวอินเดียนโบราณเกี่ยวกับชีวิตภายหลังกความตายว่า คือการได้ไปสู่มฤตโลก หรือสวรรค์³

¹ การอุกอุปนินัย 1.3.17

ย อิมิ ปรมิ คหุณิ สุราวเชต พรหมธัสติ ปุรบทะ สุราทุธกาเอ วา สทานนุชยาช กอุปเท
[ผู้ใดที่ประกาศศรัทธาต่อพระเวทนี้ในพิธีประชุมพรานหมัน หรือในเวลาที่ทำพิธีศราหะอย่างเต็มความ
สามารถย่อมสมควรที่จะได้รับความเป็นอมตะ]

² ฤคเวท 10.15

³ ในคัมภีร์ฤคเวท สวรรค์มีอยู่ 3 แห่ง (คิธโร พยวาระ: 1.35.6; 8.5.8, 41.9; 9.113.9) กล่าวคือ สองสวรรค์แรก(คงจะหมายถึง พื้นดิน และ อากาศ เป็นของเทพ สวิตฤ และเป็นที่อยู่ของเทพทั้งหลาย ส่วนสวรรค์ที่ 3 ถือเป็นสวรรค์ชั้น สูงสุด(ปรเม โวชมนุ : 10.14.8) เป็นที่อยู่ของพระยม กับ มรรคาปีตฤ

อันเป็นคินแทนแห่งแสงสว่างซึ่งนิรันดร¹ และมีชีวิตเป็นอมตะอยู่ ณ ที่นั้น แต่คุณธรรมอันสมควรที่จะเป็นเครื่องนำไปสู่สวรรค์โค่นั้น มิได้มีกล่าวไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เราก็คงพอจะลงความเห็นได้จากคุณสมบัตินี้ของบิณฑุ ที่มีเอียงอยู่ข้างในคัมภีร์ฤคเวท เช่น เป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในความสัตย์², โอบล้อมอารีย์³, ภูฏาเกณฑ์คือธรรม⁴, กระทำแต่กรรมดี⁵, ได้เลี้ยงชีพหรือเลี้ยงชีวิตในการสงคราม⁶ นอกจากนี้ ถ้าหากจะถือว่า การทำยัญพิธีเป็นการประกอบคุณงามความดีอย่างหนึ่ง และการให้ทักษิณาแก่พร้าหมณเป็นการแสดงออกที่ชัดที่สุดของความ

¹ ฤคเวท 9.113.7

² ฤคเวท 10.15.9, 10

³ ฤคเวท 10.15.9

⁴ ฤคเวท 10.15.1

คำว่า "ฤค" ในวรรคคัมภีร์ระเวทมีความหมาย 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรกหมายถึง กฎเกณฑ์ทางธรรมชาติ หรือความเป็นไปอย่างมีระเบียบของสิ่งต่าง ๆ ในสากลจักรวาล เช่น การขึ้น และการฉายแสงของดวงอาทิตย์ [ฤคเวท 6.15.1 และ 1.136.2] การที่ฝนตกภายหลังความแห้งแล้ง [ฤคเวท 1.124.4] เป็นต้น ประการที่สอง เมื่อเกี่ยวข้องกับความประพฤติกจะหมายถึงกฎเกณฑ์ของข้อปฏิบัติที่ถูกต้องทางศีลธรรม [เช่น ฤคเวท 10.10.4... ฯลฯ] ประการสุดท้าย เมื่อเกี่ยวข้องกับยัญพิธีจะหมายถึงกฎเกณฑ์ในการประกอบยัญพิธีที่ถูกต้อง [เช่น ฤคเวท 1.84.4; 10.37.1 ฯลฯ]

Kane, History of Dharmasāstra, 4 : 2

⁵ ฤคเวท 10.16.4, 17.4

⁶ ฤคเวท 10.154.2-5

ในมหากาพย์มหาภารตะ ศานติบรพ (99.4-5) มีการพรรณนาถึงสวรรค์ว่า เต็มไปด้วยผู้ที่เลี้ยงชีพในการสงคราม

เชื้อเพื่อเชื้ออื่น อันถือเป็นคุณธรรมประการหนึ่ง คุณธรรมทั้ง 2 ประการนี้ ก็นับว่าได้รับการ
 เน้นมากเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากข้อความที่ว่า "ขอให้ทาน[วิญญาณผู้ตาย]จงไปสมทบกับ
 มรรคาวิศฤกษ์และพระยม 1 ในสวรรค์ชั้นสูงสุดด้วยผลของกรรมดีที่ท่านได้เคยกระทำไว้ อัน-
 ไคนัก การประกอบพิธีขุฑุฑิ (อัญญา) และการให้ทักษิณากัพรานมณอย่างเต็มที่(ปุรุก) 2 โดย
 เฉพาะอย่างนี้ คุณธรรมประการหลังจนมีข้อความระบุไว้ว่า "ผู้ให้ทักษิณากัพรานมณจะได้
 อยู่ในสวรรค์เบื้องบน ส่วนผู้ที่ให้มาแก่พรานมณจะได้ไปพร้อมกับสุรยเหต 3 กล่าวโดยสรุปก็คือ
 ผู้ที่จะได้ไปสวรรค์ภายหลังจากที่ตายของตนเป็นผู้ที่ประกอบคุณงามความดีในระหว่างที่ยังมี
 ชีวิตอยู่ทั้งสิ้น

1 พระยม หรือมีอีกชื่อหนึ่งว่า ไววัสวตะ [ฤคเวท 10.58.1] เนื่องจากเป็น
 บุตรของเทพวิวิสวัต [ฤคเวท 10.14.5] เกิดแก่เทวีสรณยู [ฤคเวท 10.17.1] ธิดา
 ของเทพทวันฤฤ [ฤคเวท 10.17.2] จึงแม้ว่า พระยมจะเป็นบุตรของเทพ และได้อยู่รวม
 สมกับเทพทั้งหลาย [ฤคเวท 7.76.4; 10.135.1] โดยมีพระธันนิเป็นเพื่อนรัก "กามข" ^๑
 [ฤคเวท 10.21.5] และเป็นพรานมณโรหิต [ฤคเวท 10.52.3] แต่ก็ยังถือกันว่า
 พระยมมีฐานะเป็นเพียงมนุษย์ธรรมดาคนแรกที่ตายไป [อิรพเวท 18.3.13] และเป็น
 มนุษย์คนแรกที่พบทางไปสู่สวรรค์ [ฤคเวท 10.14.2] หรือเป็นผู้ทำทาง "ปดิฤฤ" ไปสู่สวรรค์
 ให้กับอนุชนรุ่นหลัง [ฤคเวท 10.14.5] ด้วยเหตุนี้ พระยมจึงได้รับการยกย่องให้เป็นราชา
 แห่งสวรรค์คู่กับพระวรุณ [ฤคเวท 10.14.7]

Macdonell, Vedic Mythology, pp. 171-172

2 ฤคเวท 10.14.8

๓ ศกสูว ปิถฤฤ ๓ อเมเนษฏาปุรุกเทเน ปรม โวยมนุ

3 ฤคเวท 10.107.2

อุรุจา ทวี ทกนิชานโต อสุรุเย อสุวหะ สห เต สุรุเยน

มนสวรรค์ ผู้ตายจะโคทมพระยมและพระวรุณผู้เป็นราชานแห่งสวรรค์กำลังสนุกสนาน
 อยู่กับเครื่องสังเวศ¹ พระยมจะถามผู้มาใหม่ว่า ใครเป็นบิดา ใครเป็นบุพพาคีรีซึ่งวิญญูญาณ
 และถูกส่งกลับมา ณ ที่ใดอย่างไร² เมื่อพระยมรู้จักแล้ว ก็จะมีผู้ตายเขามาอวยรวมควม³
 เราจะโคโธชีวิตที่เพลิดเพลินสนุกสนานอย่างสมบูรณ์แบบ มีกลุ่มสตรี เป็นจำนวนมากคอยให้
 ความสุขแก่บุรุษที่ไปอยู่⁴ อาหาร และเครื่องดื่มจะมีอยู่บ้างเหลือเฟือ ตัวอย่างเช่น
 มีสตรีเต็มเปี่ยมควมเนยใส ลำธารที่ไหลมาเป็นน้ำนม น้ำผึ้ง และสุรา⁵ เป็นต้น บิดา
 มารดา และบุตรจะโคทมกัน⁶ สามีจะโคทมร่วมกันนรธยาและบุตรหลาน⁷ ความปรารถนา
 ทุกประการจะสัมฤทธิ์ผลเพราะมีโคสิสโกไซ และหลากสิ่งคอยอ่านวนผลตามความปรารถนา
 [โคเหล่านี้เป็นที่มาของโค"กามเชนุ"ในวรรณคดีหลังสมัยพระเวศ]⁸ ไม่มีใครมีอำนาจ

¹ ฤคเวท 10.14.7

อุกา ราชชา สุวธชา มพนตา , ยมิ ปศุยาธิ วรุณิ จ เทวี

² ฤคเวท 10.135.5

³ H.A. Rose, "Life and Death," Encyclopaedia of Religion and Ethics, VIII:34

⁴ อถรรพเวท 4.34.2

⁵ อถรรพเวท 4.34.5,6 ; ศกปถสราทมนะ 11.5.6.4

⁶ อถรรพเวท 6.120.3

⁷ อถรรพเวท 12.3.17

⁸ อถรรพเวท 4.34.8

Macdonell, Vedic Mythology, p. 168

เหนือใคร ไม่มีใครถูกกดขี่ข่มเหง¹ ทุกคนจะสนุกสนานอยู่กับงานเลี้ยงอาหารพร้อมกับพระเวม²
 ผู้โตยกก็จะมีนั่งอยู่ที่โคนไม้ที่มีใบงาม³ มีเสียงขลุ่ยและเสียงเพลงคอยบรรเลงขับกล่อม⁴
 ภาวของงานเลี้ยงกิ่งก้าน มีความคล้ายคลึงกับสวรรค์ในศาสนาคริสต์ที่นั่นเมื่อ --
 เตาการชุมนุมเลี้ยงอาหาร และการดื่มเหล้าองุ่น เป็นเครื่องหมายที่แสดงถึง
 สวรรค์⁵

ในเมื่อชาวอินเดียโบราณมีความเชื่อว่า ผู้ที่ประกอบคุณงามความดีจะได้ไปอยู่บน
 สวรรค์ชั้นวัณคร ภายหลังจากที่โตตายลง จึงน่าจะเป็นไปได้ที่พวกเขาที่มีความเชื่อเช่นนั้น
 ว่า มีสถานที่สำหรับองค์พิวัญญาผู้ประพฤติกวีโดยเฉพาะคล้ายเช่นเดียวกับที่มีปรากฏอยู่ใน
 คัมภีร์อเวสตะ⁶ (Avesta) ของชาวเปอร์เซียโบราณ แครดธ (Rudolf Roth) มีความ
 เห็นว่าชาวอินเดียโบราณในสมัยยุคเวทยังไม่มีความคิดเรื่องนรก เพียงแต่เชื่อว่าวิญญา

¹ ออรรถพเวท 3.29.3

² ฤคเวท 10.14.10

³ ฤคเวท 10.135.1

ในที่นี้ "วฤคเข สุปลาเศ" อาจจะไม่แปลว่า "โคกต้นไม้ที่มีใบงาม [ใบหนา]
 หรืออาจจะแปลว่า "โคกนของกวางอันงดงาม" [ปลาเศ = Batea frondosa หรือ
 ก้นของกวาง] ก็น่าจะได้ แต่ในออรรถพเวท 5.4.3 กลับกล่าวถึงคนโง่

⁴ ฤคเวท 10.135.7

⁵ Matt. vii.2; xxvi.9

อ้างถึงใน Radhakrishnan, Indian Philosophy (London: George
 Allen & Unwin, 1966), I: 114

⁶ Macdonell, Vedic Mythology, p.169

ของมนุษย์จะดับสูญไปพร้อมกับความตายเท่านั้น¹ อย่างไรก็ตาม หลักฐานความเชื่อที่พาดพิงถึงนรกก็มีไว้ว่าจะไม่มีปรากฏเสียหายในคัมภีร์ฤคเวทถึงแม้จะไม่ชัดเจนนักก็ตาม ก็ยังเห็นได้จากบทสวดสรรเสริญ "วิศเว เทวาระ" ที่ผู้สวดโคจรร้องไห้เพื่อบุคคลที่ช่วยเหลือเขา บุคคลที่ลงโทษความผิดจากหลุมลึก(กรุก)² ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ที่มีไว้สำหรับกักขังคนชั่ว ไม่มีสิ่งจะ และไรก็ธรรมดา³ พระอินทร์และโสมเทพก็ได้รับการอ้อนวอนให้ "โยนบรรดาคนชั่วลงไปในสถานที่อันลึกลึบมืดมิดไม่มีขอบเขตกำหนด"⁴ ส่วนศักร และโจรบุรุษที่มุ่งหมายทำอันตรายก็ขอให้: ต่อไปภายหน้า ความมุ่งหมายที่ชั่วร้ายนั้น จงเกิดกับร่างกาย และบุตรชายของเขา และขอให้พวกเขาเหล่านั้นจงไปอยู่ที่ใดบนดินทั้งสาม⁵ นอกจากความเชื่อเกี่ยวกับหลุมลึก และความมืดมิดแล้ว ก็ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับวิธีลงทัณฑ์วิญญูชนคนชั่วไว้เลย

¹ Macdonell, Vedic Mythology, p.169, quoting Roth, Journal of the American Oriental Society. III, (1853) p.845

² ฤคเวท 2.29.6

ศุภราชวี ฤคเวท-วปโท มหคฺวาระ

³ ฤคเวท 4.5.5

ปายาสะ สนิโต อนนตฺตา อสฺตฺยา อิทํ ปหฺมชนต คณฺธิรมุ [กนอธกฺย ไรศฺธรรม เป็นตุ้การงอยู่
ในบาป ย่อมก่อให้เกิดสถานที่อยู่อันลึบนี้]

⁴ ฤคเวท 7.104.3

อินฺทฺราโธมา พุณฺกฤโค ววฺเร อนฺตรนารมุณฺเช ตมฺธิ ปฺร วิษฺยตฺม

⁵ ฤคเวท 7.104.11

ปฺระ โส อสฺตฺยฺ ทนฺวา ตนา จ คิสรฺระ ปฺลฺลวฺโร โห อสฺตฺยฺ วิศฺวาระ

คำว่า "นารกโลก" หรือที่เรียกกันทั่วไปว่านรก มีกล่าวถึงเป็นครั้งแรกใน
 ราชสเนปีสตีตา¹ ว่าเป็นที่อยู่ของภูตผากนตาย (วีรชน)¹ ในอถรรพเวทมีข้อความกล่าว
 ถึง "นารกโลก"ว่า มีลักษณะเด่นคือ ความมืดมิด² ซึ่งตรงกันข้ามกับ "สวรกโลก" ที่มี
 แสงสว่างตลอดเวลา³ ผู้ที่มน้ำอาบ หรือ ตั้งน้ำมูกใส่พรานมัจจะของภูตลงทันทีที่ได้อัญ
 กลางแม่น้ำเชือก และเกี่ยวกินตนของตนเองเป็นอาหาร⁴ น้ำตาที่ไหลอาบหน้าด้วยความ
 เศร้าโศก และทุกข์ทรมานจะเป็นก้างน้ำดื่มสำหรับผู้ที่ทำทารุณกรรมกับพรานมัจจะ⁵ บางที
 อาจมีคำถามว่า สถานที่ดังกล่าว ตามความคิดของชาวอินเดียนโบราณจะตั้งอยู่ ณ ที่ใด?

ในเมื่อนรกเป็นความคิดที่ตรงกันข้ามกับสวรกทุกประการ ดังนั้น ถ้าหากจะตั้ง
 ว่า โลกนี้เป็นแกนกลาง เมื่อสวรกอยู่เหนือจากพื้นโลกขึ้นไป กล่าวคือ อยู่ในท่ามกลางของ

1 ราชสเนปี สตีตา 30.5

อ้างถึงใน Macdonell, Vedic Mythology, p. 169

2 อถรรพเวท 5.30.11; 8.2.24; 18.3.3

3 ฤคเวท 9.113.7 - 9

4 อถรรพเวท 5.19.3

5 อถรรพเวท 5.19.13

ท้องฟ้า(นภเช ทิวะ)¹ นรกก็ควรจะอยู่ในทิศทางที่กลับกัน คือ อยู่ใต้แผ่นดินโลก นอกจากนั้น เมื่อโคที่จารณาจากชื่อเรียกสถานที่ดังกล่าว คือ "นารกโลก"แล้ว ก็ยังเป็นกำนยืนยันความเข้าใจดังกล่าว ทั้งนี้เพราะ คำว่า "นารก" [จากอุปสัค นิ + ชาทุ ฤ = ไป + บัจจัน ญุ] หมายถึง การลงไป[ไต้พื้นพิภพ]²

ความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และการเวียนว่ายตายเกิด

ในสมัยพระเวทตอนต้น โภยทั่วไป จุทหมายปอามทางของชาวอินเดียนั้น ยืนยันอยู่ที่การมีชีวิตอมตะอยู่เป็นสุขในสวรรค์³ อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าทุกคนจะสามารถ

¹ ฤคเวท 10.15.14

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อความบางตอนในฤคเวทที่ชวนให้เข้าใจว่า สวรรค์ตั้งอยู่บนพื้นโลกนี้เอง ดังจะเห็นได้จากการพรรณนาดังทางไปสู่อสวรรค์ที่พระยมเป็นผู้พบเป็นคนแรกว่า "พระยมผู้ซึ่งโคยานไปตามทางลาดอันกว้างใหญ่" (ปเรยิวาสี ปรวโต มนึรณู : ฤคเวท 10.14.1) ในที่นี้ใช้คำว่า "ปรวโต" ซึ่งแสดงถึงเส้นทางที่ลาดลงสู่ที่ต่ำ เช่น ทางเดินของสายน้ำ เป็นต้น ดังนั้น จึงน่าจะเป็นเส้นทางที่ตรงไปสู่อุทิศขอบฟ้ามากกว่าจะเป็นเส้นทางที่ขึ้นไปในท้องฟ้า

Keith, The Religion and Philosophy of the Veda and Upanishads, Vol. XXXII of the Harvard Oriental Series, p. 411

² คำว่า "นารก" อาจจะแปลได้อีกอย่างหนึ่งว่า "ที่ซึ่งไม่มีความรื่นรมย์" โดยถือว่า มีการสร้างคำขึ้นมาจากอุปสัค น + ชาทุ รม = รื่นรมย์ยินดี + บัจจัน ญุ Kane, History of Dharmasastra, 4:161

³ Paul Deussen, The Philosophy of the Upanishads, trans. A.S. Geden (New York:Dover Publication, 1966)p.321

ไม่ถึง ๗ ที่นั่นได้ ผู้ที่กลัวความชั่วข่มของพลาดจากสวรรค์¹ และไปทนทุกข์ทรมานอยู่ใน "นรกโลก" แทน แต่ความคิดในการที่จะถ่ายเทเปลี่ยนแปลงที่อยู่จากโลกหน้ากลับมาสู่โลกนี้อีกยังไม่มีปรากฏ และการรับผลของกรรมดี กรรมชั่ว ก็เป็นไปโดยไม่มีระยะเวลา กำหนด ต่อมา ในคัมภีร์พรหมณะมีข้อความบางตอนที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือเป็นความคิดที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่ใจในความยั่งยืนของชีวิต อมตะภายหลังจากความตายว่า อะไรจะเกิดขึ้นถ้าหากผลของคุณความดีที่ได้กระทำไว้ได้คงอยู่ตลอดไป² แต่ทว่ามีวันหนึ่งคนใดซึ่งนั้นบ่มหมายถึง กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการมีชีวิตอยู่ในโลกหน้าด้วยการที่ตกลงพบกับความตายซ้ำอีก หรือ "ปุณรมฤตยู" แต่ถึงกระนั้น ก็ยังไม่มีข้อความตอนใดในคัมภีร์พรหมณะที่จะกล่าวเพิ่มเติมอีกต่อไปถึงเรื่อง "การเกิดใหม่" (ปุณรมฤตยู) ของผู้ที่ต้องประสบกับเคราะห์กรรมดังกล่าว ดังนั้น จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่า ความคิดของชาวอินเดียนโบราณในสมัยนั้นยุติลงเพียงแค่ว่า "ปุณรมฤตยู" เท่านั้น

ที่มาของความคิดในเรื่อง "ปุณรมฤตยู" นี้ อาจสันนิษฐานได้ 2 ทาง คือ

- 1) ชาวสันเมือง
- 2) ชาวอินเดียนโบราณเอง

¹ ในไตรกถีรยัสติกา 2.6.10.2 มีข้อความระบุไว้ว่า "ผู้ที่เชื่อพรหมณะจะคงหลุดจากมิตถโลก หรือสวรรค์เป็นเวลาร้อยปี ผู้ที่ทรมัดพรหมณะจะคงหลุดจากมิตถโลกเป็นเวลาพันปี ส่วนผู้ที่ทำร้ายพรหมณะถึงเจ็ดคน ก็คงหลุดจากมิตถโลกเป็นระยะเวลานานมีกำหนดจำนวนของเมื่อกว่าหลายที่จะเป็นเจ็ดของพรหมณะผู้ใด อ้างถึงใน Deussen, The Philosophy of the Upanishads, p. 325

² Bloomfield, The Religion of the Veda, p. 253

เมื่อพวกอารยันนำส่งความทุกข์ชาวพื้นเมือง เพื่อแย้งซึ่งกันและกันถึงแก่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอินเดียมาทางตะวันออก จนถึงบริเวณหุบเขาสูงแม่น้ำคงคานั้น ชาวพื้นเมืองโคฬาก็อพยพลงมายังที่ลุ่มต่ำ เขาวันชัยลง ไปอยู่ในดินแดนทางตอนใต้ที่เรียกว่า เกลคคาม แต่ก็ยังมีชาวพื้นเมืองบางส่วนที่ยังคงอาศัยอยู่ในดินแดนตอนเหนือปะปนอยู่กับชาวอารยันในฐานะที่เป็นทาสหรือคนรับใช้ และเป็นปกติวิสัยของมนุษย์ที่อยู่ร่วมสังคมเกี่ยวกับการรับ หรือการแลกเปลี่ยนทัศนคติย่อมมิได้เป็นธรรมดา ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นไปได้ที่ความคิดในเรื่อง " ปุณรมฤตยู " ของชาวอินเดียอารยันมีต้นเค้ามาจากความเชื่อดั้งเดิมของชาวพื้นเมืองที่ว่า ถึงแม้วิญญูญาณของคนเราจะยังคงอยู่ภายหลังจากความตาย แต่ก็มีได้มีความเป็นอมตะอย่างแท้จริง แต่รู้จักตายได้ ดังนั้น ภายหลังจากระยะเวลาสองชั่วคนผ่านไป อะไรจะเกิดขึ้นกับวิญญูญาณของผู้ตายไม่มีใครสนใจจะหาคำตอบ ไม่มีใครประกอบพิธีไฟแก่วิญญูญาณเหล่านั้นอีกต่อไป ความสนใจของเรามีไฟแต่เฉพาะผู้รู้เพียงตายไปใครไม่ถามนักเท่านั้น¹

หรือ อีกประการหนึ่ง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้มากกว่า คือ เป็นความคิดของชาวอินเดียอารยันเองที่กองการจะแยกแยะให้เห็นความต่างระดับของคุณความดีที่จะได้รับจากการประกอบพิธีพิธีที่แตกต่างกัน เป็นความจริงที่ว่า ผู้ประกอบพิธีพิธีทุกคนย่อมจะได้รับสวรรค์เป็นรางวัลตอบแทน แต่พรหมณ์เกิดมีความต้องการที่จะเริ่มรองของประโยชน์เพิ่มมากขึ้นจากผู้ที่ว่าดีกว่าผู้อื่น จึงเอาสัญญาเกี่ยวกับชีวิตในโลกหน้ามาเป็นเครื่องล่อใจ ดังนั้น ผู้ที่มีฐานะดีพอที่จะประกอบพิธีพิธีที่กองมีการไฟทักษิณานกพรหมณ์มาร่วมในพิธีอย่างมฆาศาลย่อมจะได้รับสัญญาพิเศษเกี่ยวกับชีวิตในโลกหน้า มากกว่าคนยากจนที่สามารถ

¹ W. Crooke, "Ancestor - Worship," Encyclopaedia of Religion and Ethics, I : 453

โศกาศถนแทนแก่พรหมณ์ไคโนยกว่า¹ และด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของความเชื่อที่ว่า
วันเวลาสามารถคิดทอนคุณค่าของคนเราในโลกหน้าได้ และพรหมณ์ก็กำหนดวิธีหลีกเลี่ยง
เลียงเอาไว้โดยอาศัยการทำบุญกุศล และมีอยู่หลายวิธีที่เชื่อว่า ถ้าเราของพิธีโศกาศถน
ผู้มีความรู้ เกี่ยวกับพิธีนั้นอย่างดองแก่กระทำพิธีนั้นโดยถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในพระเว
ก็จะสามารถช่วยผู้ใหญ่กลืนบรอกพ้นจากสภาวะ "ปุณรมฤตยู" ที่รอคอยเขาอยู่ในโลกหน้าได้

ถึงแม้ว่า ความคิดในเรื่อง "ปุณรมฤตยู" จะยังไม่อาจที่จะถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้า
ถึงขั้นของการเวียนว่ายตายเกิด เพราะเหตุการณึ่งหลายยังคงจำกัดเพคะอยู่เฉพาะในโลก
หน้า และยังสามารณึ่งจะหลีกเลี่ยงได้ด้วยวิธีธรรมดา คือ การประกอบบุญกุศล แต่วิวัฒนาการ
ของความลึกลับค่อจากนั้นที่ให้มีการโยกย้ายถ่ายเทบรรดาชีวิตจากโลกหน้ากลับมายังโลกนี้อีก
หมุนเวียนเปลี่ยนกลับไม่-มา ย่อมเป็นไปได้ง่าย ดังจะเห็นได้จากต่อมา ในสมัยขุณินิพนธ์ซึ่งเป็น
ช่วงตอนปลายของยุคพระเวท พวกอินเดียนั้นได้แสดงออกถึงความเชื่อที่ว่า ภายหลังจาก
ที่คนเราโลกตายไปแล้ว เขาก็จะไม่อยู่ในโลกหน้าเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วก็ตกลงกลับมา
เกิดใหม่ในโลกนี้อีก หมุนเวียนอยู่เช่นนี้เรื่อยไปเป็นวัฏจักรอันไม่มีที่สิ้นสุด และในขณะที่เข
ยาก็มีการนำเอาความเชื่อทั้งมวลนี้ไปผสมผสานเข้ากับความคิดที่เกิดจากความต้องการที่
จะชำระรักษากฎเกณฑ์ทางศีลธรรมไว้ กล่าวคือ ความคิดที่ว่ากฎแห่งกรรมซึ่งถือว่า
กรรมย่อมผูกพันผู้กระทำให้ต้องได้รับผลกรรมของตนตามสมควรแก่กรรมนั้น โดยที่ไม่มีใคร
สามารถหลีกเลี่ยงหรือชักขึ้นได้ เพราะเป็นกฎธรรมชาติที่เดินไปตามหลักของเหตุ และ ผล
และกรรมนั่นเองที่เป็นสาเหตุและเป็นเครื่องกำหนดสภาพการเกิดในครั้งต่อ ๆ ไป

¹ Keith, The Religion and Philosophy of the Veda and Upanishads, Vol. XXXII of The Harvard Oriental Series, p. 572

แท้จริง ต้นตอของความคิดในเรื่องกฎแห่งกรรมได้มีมานานก่อนหน้าที่จะมีความเชื่อในเรื่อง การเวียนว่ายตายเกิดแล้ว สาเหตุของการเกิดความคิดในเรื่องกฎแห่งกรรม ก็เนื่องมาจากความจำเป็นในการที่จะต้องจัดตั้งกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมเพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย การจัดตั้งกฎเกณฑ์ดังกล่าวมีปรากฏแล้วตั้งแต่ในคัมภีร์ฤคเวทว่ามี 7 ประการด้วยกัน ซึ่งถ้าผู้ใดใจชั่วฝ่าฝืนประพฤติกฎปฏิบัติแม้แต่เพียงประการเดียว ก็จะต้องไคร้ความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ในโลกหน้า¹ คัมภีร์นิรุกรกะได้อธิบายถึงกฎเกณฑ์ดังกล่าวว่าหมายถึง การลัทธิโยม การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับภรรยาของครู การฆ่าพรามณะ การทำแท้ง การดื่มสุรา การทำความชั่วซ้ำแล้วซ้ำอีก และการกล่าวเท็จในทางที่เป็นขาม² นอกจากนี้ในคัมภีร์ฤคเวทยังมีการระบุเพิ่มเติมอีกว่า การเอนการพนันก็ถือเป็นบาปผิดเช่นเดียวกับการดื่มสุรา³ และความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างที่ชายกับน้องสาวก็ถือว่าเป็นบาปด้วยเช่นกัน⁴

ในสมัยทราวณะ มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความอวมงคลในการที่จะแยกความจำเป็นของการประกอบพิธีกรรม และประเพณีนิยมออกจากกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ดังเช่นในไตรทศกวีทราวณะ⁵ มีข้อความที่ระบุถึงผู้กระทำความผิดไว้ดังนี้ คือ ผู้ที่นอนกินสาย

¹ ฤคเวท 10.5.6

สप्त มรยาทา: กวยสตุตตกฤษุสตาสาเมกามิทกยัโร คาคู

² นิรุกรก 6.27

สप्त เอว มรยาทา กวยศุจกรู: . ตาสาเมกามิ อนิคจุนนุณิสฺวานุ ภาติ. เสฺกยิ
 ทูลาโรทฬิ ทฺรชฺชทฺยํ ภูฏทฺยํ สุราปานํ หุสฺถกตฺสฺย กรฺมณะ ปฺนะ ปฺนะ เหวํ
 ปาคเก อนฤโตทฺยมิติ

³ ฤคเวท 7.86.6

⁴ ฤคเวท 10.10.12

⁵ ไทศทศกวี ทราวณะ 3.2.8.11

อ้างอิงใน Kane, History of Dharmaśāstra, 4:11

(สุรยาภยูทิกะ), ผู้ที่เข้านอนก่อนพระอาทิตย์ตกดิน (สุรยาภินิมรุต) ¹, ผู้ที่มีเจ้มคำ (กุนจิน), หั้นคำ (ศุยาวทนต์), ผู้ที่แต่งงานกับน้องสาวในขณะที่ที่สาวธองนางยังไม่โคแต่งงาน (อตุเร-
ทินนุระ), พี่ชายที่ยังคงอยู่เป็นโสดในขณะที่น้องชายแต่งงานไปแล้ว หรือ พี่ชายที่แต่งงาน
ภายหลังน้องชาย (ปรีวิคต) ², ผู้ที่ฆ่าคนตาย (วีรทนต์) และผู้ฆ่าพรานหมณ์ (พรทนต์)

1 สาเหตุที่ต้องมีการกำหนดระยะเวลาที่นอนและเข้านอนไว้เพราะพวก
อินเดียนซันสมัยตะวันออก เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งที่จะต้องรีบตื่นลุกขึ้นทำพิธีบูชา
ไฟเป็นกิจวัตรประจำวันก่อนพระอาทิตย์ขึ้นครั้งหนึ่ง และก่อนพระอาทิตย์ตกอีกครั้งหนึ่ง
โดยระบุไว้ในยสุรเวทว่า ผู้ที่ละเลยไม่กระทำกิจพิธีดังกล่าวจนกระทั่งพระอาทิตย์ขึ้น
หรือตกก่อนที่จะทำพิธีเสร็จ ถือว่าเป็นบาป

A.B. Keith, "Sin," Encyclopaedia of Religion and
Ethics, XI : 561.

2 ในสมัยตะวันออก มีธรรมเนียมการแต่งงานตามลำดับอาวุโส คือพี่ชาย
และพี่สาว จะต้องแต่งงานก่อนน้องชายและน้องสาว การละเมิดลำดับอาวุโสในการแต่ง-
งาน เรียกว่า "ปรีวิคต" หรือ "ปรีเวทนต์" ถือเป็นบาปประการหนึ่งในสมัยยุคเวทยังไม่
มีการกำหนดธรรมเนียมดังกล่าว เถียงจะมีในสันนิทศานัมพตัง เช่น ยสุรเวทลิติกา ตลอดจน
คัมภีร์พรานหมณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ดีตาม ธรรมเนียมดังกล่าวก็มีข้อยกเว้นระบุไว้ เช่น
ในกรณีที่พี่ชายเป็นคนวิกลจริต หรือจิตหันเหโอน เป็นโรคร้ายแรง โรคมรณะภาพ นำเพ็ญ-
ตนเป็นนักบวช เป็นต้น น้องชายก็จะสามารถแต่งงานก่อนพี่ชายได้

Keith, "Sin," Encyclopaedia of Religion and Ethics,
XI : 561

Kane, History of Dharmasastra, 2:546-548; 4:11-12

ต่อมาในสมัยอุปนิษัท ได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมใหม่ในทำนองเกี่ยวข้องกับ
 กับในสมัยฤคเวท กล่าวคือ มีการระบุถึงนารีสถานหก(มหาปาทก) 5 ประการ ได้แก่
 การขโมยทอง [โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพราหมณ์], การดื่มสุรา, การมีความสัมพันธ์ทาง-
 เพศกับภรรยาของครู¹, การฆ่าพราหมณ์ และ การก่อกองคบหาควยคนสี่จำพวกดังกล่าว
 ขวางตน²

เมื่อตั้งกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมขึ้นแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องหาวิธีควบคุมความประ-
 ทกติกของคนมิให้ล่วงละเมิดกฎเกณฑ์ดังกล่าว และเนื่องจากชาวอินเดียบารยันในสมัยสันนิษิตา
 มีความรู้สึกผูกพันอย่างแน่นแฟ้นอยู่กับเทพเจ้า โดยเชื่อว่า ความสุข-ทุกข์ของชีวิตคนเรา
 ล้วนขึ้นอยู่กับเทพเจ้าจะมีนาคาใดเป็นไป ดังนั้น วิธีที่จะป้องกันมิให้คนกล้าละเมิดกฎเกณฑ์
 ทางศีลธรรมที่ได้บัญญัติไว้แล้วก็คือโดยการปลูกฝังความเชื่อที่ว่า เทพเจ้าจะคอยสอดส่องดูแล

¹ คำว่าครู หรือ "ครู" ในมนุสมฤติ 2.142 และชาเรอวฤคยสมฤติ 1.34
 ว่าเป็นความหมายแรกหมายถึง นิกา แต่ในเถกยธรรมสูตร 2.56 ระบุว่า ครูผู้สอน
 ธรรมะเหล่านี้มีความสำคัญเหนือบรรดาครูทั้งหมด รวมทั้งนารีซึ่งถือว่าเป็นครูควย
 ส่วนในวินยธรรมสูตร 31.1-2 กล่าวรวมกันว่า บุคคล 3 ประเภทที่ได้รับการยกย่อง
 ให้เป็นครูผู้ยิ่งกว่าครูทั้งหมด (อติครู) ได้แก่ นิกา นารี และครูผู้สอนธรรมะเหล่านี้ ทั้งนี้
 การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับภรรยาของครูในที่นี้ จึงน่าจะมีความหมายที่ครอบคลุมถึงแก่
 การเป็นชู้กับนารี [รวมทั้งนารีเลี้ยง] ของตนจนถึงการเป็นชู้กับภรรยาของครูผู้สอน
 ธรรมะเหล่านี้

ดูรายละเอียดใน Kane, History of Dharmasastra, 4:23-25

² ฉานโทคยอุปนิษัท 5.10.9

ค.เทม โสเถกะ. เสกโน หิรณยสุย สุร่า ปิทีศฺย กุโรทลุปมาวสนุ พุรหมหา โจเต ปกนุติ
 จกวาระ ปญจนศุจาจวิโสเถกะ.

พฤติกรรมของมนุษย์ทุกคนทั้งในฟ้าและพื้นแจ้งตลอดเวลา! ถ้าเห็นผู้ใดกระทำความผิด
เทพเจ้าก็จะลงโทษต่าง ๆ นานา² ในขณะที่เดียวกัน เทพเจ้าก็จะในรางวัล เช่น ความ-
มั่งคั่งร่ำรวย ความมีอำนาจ บุตรชาย ตลอดจนความคุ้มครองป้องกันแก่ผู้ที่มีความประพฤติ
ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นที่การทำหน้าที่ศาสนาอันใดแก่การประกอบชีวิตดี ถวายเครื่องสังเวย
แก่เทพเจ้าเป็นประจำ อย่างไรก็ตาม มีข้อความในสันนิษฐานทางตอนต้นแสดงให้เห็นว่าชาวอินเดียน
อารยันเริ่มมีเค้าความคิดในเรื่องกฎแห่งกรรมบ้างแล้ว เช่น "ผู้ประพฤติถูกต้องตามทำนอง

¹ พระวรุณ เป็นผู้เป็นเทพเจ้าที่มีบทบาทสำคัญในการชำระรักษากฎเกณฑ์ทางศีลธรรม
จนได้ชื่อว่า "ฤคสย โคป้า" ได้รับการกล่าวถึงว่า มีดวงตาที่คอยสังเกตดูความประพฤติของ
มนุษย์คือดวงอาทิตย์ [ฤคเวท 1.50.6; 7.63.1] แต่บางแห่งก็ว่ามีดวงตานับพัน [ฤคเวท
7.34.10] ที่สามารถมองเห็นโคโลส [ฤคเวท 1.25.5, 16; 8.90.2] นอกจากนี้
ยังมีสายลับ "สุปศ" ที่คอยช่วยสอดส่องพฤติกรรมของมนุษย์อีกมากมาย [ฤคเวท 1.24.13]
สายลับเหล่านี้ พระวรุณจะส่งมาจากสวรรค์ให้แยกย้ายกันไปอยู่ตามบ้านเรือนต่าง ๆ
[ฤคเวท 7.61.3] ยิ่งกว่านั้น พระวรุณยังเป็นผู้รู้เห็นสิ่งที่เป็นความลับทุกชนิด ทั้งที่หาไป
แล้ว และที่จะหาในอนาคต [ฤคเวท 1.25.7, 9, 11] ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีการกระทำใด ๆ
ที่จะรอดพ้นจากความรู้เห็นของพระวรุณไปได้ เมื่อพระวรุณรู้ว่า ผู้ใดละเมิดกฎเกณฑ์ศีลธรรม
ก็จะยังเกิดความโกรธ และจะลงโทษอย่างหนัก [ฤคเวท 7.86.3, 4]

² ในคัมภีร์ฤคเวท มีการกล่าวถึงการทำโทษคนชั่วบ่อยครั้ง เช่น พระ-
วรุณกับเทพคู่แฝดมิถระ จะลงโทษคนชั่วโดยใช้บ่วง (ฟาส) รองจำไว้ [1.24.15, 25.21;
6.74.4; 10.85.24; 7.65.3] เทพปรชันษะจะลงโทษคนชั่วโดยการทำฟ้าผ่า [5.83.29]
พระอินทร์จะลงโทษคนชั่วถึงตาย [8.45.34]; ฯลฯ

คลองธรรมย่อมโตรับแต่สิ่งที่ดีงาม¹ และเมื่อวางธัมมไปแล้ว ผลของกรรมก็อันใดแก่ การประกอบขันธ์ขันธ์ (อริยมรรค) และการให้ทักษิณาทานอย่างเต็มที่แก่พรหมณ์ (ปุถุชน) ย่อมทำให้ ผู้กระทำไต่ไปสู่สวรรค์ชั้นสูงสุด² ส่วนผู้ที่โง่มาประพฤติดีกทำนองคลองธรรม ปราศจาก ความสัจย์ซื่อ ก็เท่ากับว่าเขาไต่เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดที่อยู่อันเป็นหลุมลึก [นรก] ให้กับตนเอง³ และในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ ผลของกรรมชั่วก็จะทำให้เกิดเป็นโรคร้ายต่าง ๆ⁴

ในสมัยพราหมณะ ความคิดในเรื่องกฎแห่งกรรมจะเป็นไปในรูปของ บุคคล เคยกระทำต่อผู้อื่นไว้อย่างไรในโลกนี้ ผู้อื่นก็จะกระทำในทำนองเดียวกันนั้นต่อเขาเป็น การตอบแทนในโลกหน้า ตัวอย่างเช่น คนที่เคยกินเนื้อสัตว์ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ใน โลกนี้ เมื่อตายไปสู่โลกหน้าแล้ว เขาก็จะถูกสัตว์เหล่านั้นเคี้ยวกินเป็นการตอบแทนบ้าง⁵

¹ ฤคเวท 1.90.6
มธุ วาตา ฤคเวท มธุ กุชรนุติ สิบชวา

² ฤคเวท 10.14.8
สี คณฐา ปิตฤคิះ สี ยเมน อธิษฏาปุรุเทน ปรมเ โวณเมน

³ ฤคเวท 4.5.5
ปาลาสะ ธนุโต ธนฤตา อสตุชา อธิ ปทมนน คภีรมุ

⁴ อถรรพเวท 8.7.3 กถาวัจิงสมุนโทร (โอมริ) ตาง ๆ นี้สามารถ
รักษาโรคซึ่งเกิดจากบาปได้

⁵ เถานีตถิ พราหมณะ 11.3

คหุชดา ห วา อสมฺมิโลเก มนุชฺชเย ปศุนศุนนฺติ ยโฉวิภฺยฺยชฺช เหวเมวามนุชฺชโลเก ปสโว
มนุชฺชยานศุนนฺตเยวเมภฺยฺยชฺชเต .

และในศตปตสราทณะ ยังมีถาวรกล่าวถึงการที่ภฤคุ¹ ได้พบเห็นภาพอันน่าสมกษของ
 ในนรกที่มีความเป็นไปใบทำนองเดียวกันอีกด้วย คือ ภาพที่คนหนึ่งกำลังตักแชน ถักชา
 ของอีกคนหนึ่งเป็นชิ้น ๆ ซึ่งเมื่อภฤคุถามเขาผู้นั้นก็ได้ความว่า เขาเคยทำกับผู้อื่นอย่างไร
 ในโลกนี้ ผู้นั้นก็จะกระทำอย่างเดียวกันนั้นต่อเขาข้างในโลกละ² แต่ก็ยังมีข้อความ
 บางตอนในคัมภีร์ทราทณะที่แสดงให้เห็นว่า ได้มีการให้ความสำคัญแก่การทำชฎุทธี
 อย่างมากเสียจนกระทั่งเชื่อว่า แม้แก่การทำบาปที่ร้ายแรงที่สุด คือ การฆ่าทราทณะ³
 ก็สามารภที่จะไถ่ถอนได้โดยการทำพิธีอิศ์ศวเมธ[การทำชฎุทธีที่ควมมา] พร้อมกับทำให้
 ทักษิณาแก่ทราทณะผู้มารวมในงานพิธีอย่างมหาศาล⁴

ความกึกในเรื่องกฎแห่งกรรมมีปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนที่สุดในอัมมียุณนิมิต
 เมื่อทวอกอื่นเค็ยชาร ยันมีความเชื่อในเรื่อง การเวียนว่ายตายเกิดของวิญญาณ "บุคคล

1 ภฤคุ มีกำเนิดมาจาก "พิช" ของพระประชาบดีแล้วพระวรุณรับไว้เป็น
 บุตร จึงมีชื่อเรียกตามเหล่ากออีกชื่อหนึ่งว่า "วรุณ" เนื่องจากเป็นผู้นิยัยเข็ยชยั้ง
 ละนงทบ พระวรุณจึงต้องการจะคักนึยัยโดยส่งตัวไปตุการองทัชชฎุทธีประตฤคิชีไว้ในนรก

2 ศตปตสราทณะ 11.6.1

3 การกำหนดความหนักเบาของบาปแต่ละชฎุทธีนั้น มีนตกต่างกันไปใบในแต่ละคัมภีร์
 ตัวอย่างเช่น ในโลกคิตรียชฎุทธี 2.5.1.2; 5.3.12.1-2 และศตปตสราทณะ 13.3.1.1
 ระบุว่า การฆ่าทราทณะเป็นบาปที่ร้ายแรงที่สุดในบรรดาบาปทั้งหลาย แต่ในการกฤคิชี
 31.7 กลับกล่าวว่า การฆ่าเด็กอ่อน(ภฎุณ) หรือ การทำแฆง เป็นบาปที่ร้ายแรง
 ที่ชฎุทธียิ่งกว่าการฆ่าทราทณะ เป็นต้น

4 ศตปตสราทณะ 13.5.4.1

กระทำกรรมใดไว้ ก็จะต้องได้รับผลของกรรมนั้น¹ แต่วิธีการรับผลกรรมจะต่างไป จากในสมัยพระเวทตอนต้นก่อนหน้านั้น กล่าวคือ ในสมัยพระเวทตอนต้น บุคคลจะต้อง ไปเสวยสุขอยู่ในสวรรค์ หรือ เสวยผลกรรมในนรกแห่งใดแห่งหนึ่ง แต่ในสมัยอุปนิษัท บุคคลจะมีการถล่มมาเกิดใหม่ และเสวยผลกรรมในโลกนี้อีกโดย: ผู้ที่เคยทำความดี ในโลกนี้ก็จะได้รับการเกิดใหม่ที่พอใจ อาจจะเป็นวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ หรือ ไรศยะ ส่วนที่ผู้ประพฤติชั่วในโลกนี้ ก็จะได้รับ การเกิดใหม่ที่ต่ำช้า อาจจะเป็นกำเนิด ของสุนัข สุนัข หรือ จันฑาล² ภัยเหล่านี้ เราจึงอาจจะสรุปได้ว่า กรรมไม่ว่าจะเป็น ดีหรือชั่วย่อมเป็นสาเหตุให้บุคคลเกิดเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลกนี้เพื่อรับผลกรรมของ ตนทั้งสิ้น คนที่มีอุปนิษัทเรียกทางไปของผู้ที่ประกอบกรรมดี และยังต้องเวียนว่ายตายเกิด ในโลกนี้ว่า "ปิตฤชาน" โดยพรรณนาไว้ว่า: ภายหลังจากที่อื่นชีวิตของเขาเข้าไปสู่ภวน,

¹ พุทธพาวินยก-อุปนิษัท 4.4.5

ยตุ กรุม ฤฤเต , ทณิสมฺพหุเต

อรรดกถาจารย์ สังกรโคธิบายคำว่า "อภิสมฺพหุเต" ในที่นี้ว่า หมายถึง

การได้รับผลของกรรมนั้น "คฺทึชนฺ ตถภิสมฺพหุเต"

อ้างถึงใน S.Radhakrishnan, The Principal Upanisads

(London : George Allen & Unwin, 1953), p 272

² ฉานโลกยอุปนิษัท 5.10.7

ทหฺ ย อึท รมณึชจรวาอะ อญฺยาโส ท ยตุ เต รมณึชฺชา โยนิมาปฺเหษฺรบุ , สุราทฺมณโยนิ^๑ วั กษฺทริยโยนิ^๑ วั ไวกุญโยนิ^๑ วั , อถ ย อึท ญฺยจรวาอะ อญฺยาโส ท ยตุ เต ญฺยชฺชา โยนิมาปฺเหษฺรบุ สุวโยนิ^๑ วั สฺฐกรโยนิ^๑ วั จญฺฑาลโยนิ^๑ วั

ถางคืน, มีกษัตริย์ 6 เดือน¹, ปิตุโลก, อากาศ², ดวงจันทร์³, และเราจะห้านักอยู่ ณ ที่นั่น [สวรรค์] เพื่อเสวยผลกรรมเป็นเวลานานถวายเพื่อที่ผลกรรมยังเหลืออยู่ จากนั้น เขาก็ต้องกลิ้งลงมาเกิดในโลกนี้อีก⁴ โดยจากสวรรค์ไปสู่อากาศ, อม และแล้ว เขาก็จะกลายเป็นลม, ควัน, หมอก และเมฆ ตามลำดับ ในที่สุดก็กลายเป็น

¹ "กษัตริย์" (กษัตริย์-อนัน) หมายถึง การที่ดวงอาทิตย์โคจรไปทางทิศใต้เป็นระยะเวลาหกเดือน

Kane, History of Dharmasāstra, 4 : 188

² ในเวหนาคสูตร 4.3.4-6 ของมหาพรหมณะโคธธิบายถึง ควัน กลางคืน... อากาศว่า มีโคมีความหมายตรงตามตัวอักษร แต่หมายถึงบรรดาเทพเจ้าผู้มีหน้าที่คอยช่วยเหลือนำทางให้ผู้ตายได้ไปถึงที่อยู่ของตน คือ สวรรค์ เป็นลำดับขั้นตอนไป

³ ในเกษิทธิพรหมอนุบัญญัติ 1.2 มีกล่าวไว้ว่า ดวงจันทร์เป็นประตูของโลก สวรรค์ "เอกทุ (จุฬามณี) ไว สุวรรคสุย โลกสุย ทวารมู"

⁴ ข้อความในตอนนี้มีใจความชัดแจ้งกัน กล่าวคือ เมื่อบุคคลเสวยผลกรรมเท่าที่มีอยู่ในโลกหน้าจนหมดสิ้นแล้ว เพราะเหตุใดจึงกล่าวสืบต่อไปว่า จากนั้น เขาก็ต้องกลิ้งมาเกิดในโลกนี้อีกโดยมีกรรมเก่าเป็นเครื่องกำหนดสภาพการเกิดใหม่ได้ ในกรณีที่เราอาจจะอธิบายได้ว่า เป็นเพราะชาวอินเดียนั้นเกิดความสับสนทางความคิดระหว่างแบบเก่ากับแบบใหม่ กล่าวคือ ตามความคิดแบบเก่า คนเราเกิดตนเดียวตายตนเดียว เมื่อทำกรรมใดไว้ ก็จะต้องรับผลของกรรมนั้นจนหมดสิ้นไปในโลกหน้าเลย ที่เกี่ยวข้องให้เกิด "ปุนรมฤตยู" ขึ้น แต่ต่อมาเมื่อเกิดมีความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดที่มีการดำเนินไปตามกฎแห่งกรรม ซึ่งต้องมีการหมุนเวียนถ่ายเทระหว่าง

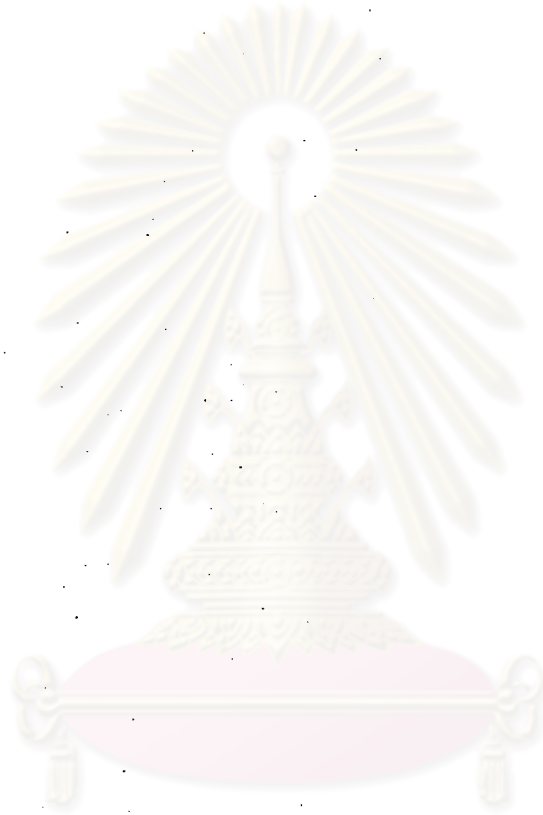
ฝนตกลงมา จากนั้น เขาก็จะเกิดเป็นชาวเขา(วรีหิ) หรือชาวห่าง หรือ ฝนไพร (โอมหิ) หรือไม้ใหญ่(วนสฺปติ)หรือคนงา-ดำ(คิล-มาฆ) จากนั้น เมื่อผู้ใดก็ตามนำไปกินเป็นอาหาร

(ต่อจากหน้า 42)

โลกนี้กับโลกหน้าอย่างไม่มีที่สิ้นสุดในลักษณะของวัฏจักรเพื่อรับชดถรรรมเก่า และสร้างกรรมใหม่ ทว่าคนอื่นเค็บอาหรับยังไม่มีความคิดในเรื่องนี้ลึกซึ้งพอที่จะประสานความคิดแบบเก่าไว้เข้ากับแบบใหม่ได้สนิท ข้อความดังกล่าวจึงคุ้กแย้งกันเองซึ่งเราอาจจะช่วยสรุปความคิดในเรื่องนี้ได้ว่า เนื่องจากการรับชดถรรรมไม่อาจจะกระทำให้เสร็จสิ้นลงในคราวเดียวได้ ดังนั้น บุคคลจึงไม่สามารถที่จะดำรงอยู่ในสภาพใดสภาพหนึ่งได้ตลอดกาล แต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปเรื่อย ๆ ตามชดถรรรม ดังนั้น ภายหลังจากที่ใคร่ช่วยเหลือกรรมอยู่ในโลกหน้าชั่วระยะเวลาหนึ่ง ก็ยังจะต้องคงเหลือชดถรรรมอยู่อีกบางส่วนที่จะเป็นเหตุและเป็นเครื่องกำหนดสภาพการเกิดใหม่ในโลกนี้อีก

และโคที่ตั้งเชื้อชีวิต(เรคส) เชื้อชีวิตนั้นก็จะมีชีวิตอื่นอีก¹ วนเวียนอยู่เช่นนี้เรื่อยไป
 อย่างไม่มีที่สิ้นสุด จนกว่าจะรู้วิธีที่จะช่วยให้ตนเองสามารถหลุดพ้นจากวัฏฏะดังกล่าว
 ได้สำเร็จ

ศูนย์วิทยพัทยาการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ฉานโทคชอุปนิษิต 5.10.3-8

ในเกามัททิก ทราทมนะ อุปนิษิต 1.2 มีกล่าวถึงนกกต่างออกไป คือ เมื่อ
 นกคอกตายเป็นเช่นคกองมาในโลกนี้แล้ว เขาก็จะเกิดเป็นได้เดือน, แมลง, ปลา,
 นก, สิงโต, หมูป่า, ชู, เสือ, คน หรืออื่น ๆ อีก ในสถานะต่าง ๆ กันตามกรรม
 ตามความรู้(ทางศาสนา)ที่มีอยู่

(วฤษฏี วฤษฏี วฤษฏี ส อิท กัโฏ วา ปทงุโค วา มคฺชโย วา สกฺนินฺ วา สิท วา
 วราโท วา ปรัศฺวานุ วา สารุฑฺโธ วา ปุรุโษ วา อญโย วา เทมุ เทมุ สุดาเนมุ
 ปุรัศฺยาชานเต ขตากรม ขตาวิตฺตมุ)